

Het charisma van Vader Triest als wegwijzer voor ons leven

INLEIDING

Vader Triest was een begeistert man, dat is het minste dat we van hem kunnen zeggen. Een kennismaking met zijn geschriften brengt ons tot steeds nieuwe inzichten en doet de overtuiging groeien dat hij een uniek charisma ontving om Gods liefde zichtbaar en tastbaar in de wereld te brengen, heel speciaal in de wereld van de armen en van hen die geen stem hadden in de maatschappij. Het is dat charisma dat tot op vandaag levend aanwezig blijft en steeds nieuwe vormen mag krijgen in het leven van hen die Vader Triest als hun inspirator hebben ontvangen. Want is dat niet typisch aan ieder authentiek charisma: dat het steeds opnieuw wordt geschonken en bron blijft om de evangelische boodschap in steeds nieuwe verschijningsvormen gestalte te geven. Een vernieuwde kennismaking met het charisma van Vader Triest kan ons eigen charisma alleen maar versterken en vooral verdiepen. En het nodigt ons uit om een heel ernstig antwoord te geven op de vraag of ons leven in lijn is met dit charisma dat we ook ons charisma mogen noemen.

Bij Vader Triest kunnen we drie bewegingen onderscheiden die heel sterk om mekaar betrokken zijn en waarvan het een uit het ander voortvloeit.

Triest is overweldigd door de liefde van God en hij laat er zich ook door overweldigen. Zijn direct antwoord op dit liefdesaanbod van God een leven van gebed. We zien hier een contemplatieve Triest verschijnen. Zijn indirect antwoord op dit liefdesaanbod is zijn concrete liefde voor mensen in nood. En hier zien we dan de caritatieve Triest verschijnen. Het is deze triade die zijn hele leven omspant.

We willen dieper ingaan op deze triade en ons telkens de vraag stellen hoe wij in deze bewegingen kunnen treden: levend en werkend 200 jaar nadat Vader Triest zijn stempel drukte op zijn omgeving en de geschiedenis inging als de Vincentius a Paulo van België.

1. OVERWELDIGD DOOR GODS LIEFDE

Als jonge priester leren we Triest kennen als een devoot iemand. Hij is toegewijd in zijn pastorale opdrachten, bereidt heel zorgvuldig zijn homilieën en onderrichtingen voor en hij geeft blijk van een bijzondere aandacht voor de armen. Heel decisief voor Triest wordt de periode dat hij als ondergedoken priester moet leven in Ronse. Waren dit ogenschijnlijk

vijf verloren jaren, achteraf bekeken zouden we ze wel eens als de meest vruchtbare jaren van zijn leven kunnen beschouwen, omdat ze heel significant werden voor zijn verder spiritueel leven. Wanneer we zijn dagorde uit die tijd onder ogen nemen, dan zien we hoe hij tijd neemt voor gebed, voor studie, voor meditatie. Hij leidt een contemplatief leven zonder zijn aandacht voor de wereld los te laten. Hij moet in het verborgen zijn parochianen in Ronse bezoeken, 's nachts in het geheim de mis opdragen en de sacramenten toedienen en voortdurend op zijn hoede zijn niet betrappt te worden, want als onbeëdigd priester was hij het voorwerp van constante controle en achtervolging. Op hemelvaartsdag 27 mei 1802, kon Triest voor de eerste maal openbaar celebreren, en tijdens zijn homilie, waarlijk een historisch document, spreekt hij woorden van vergeving voor al diegenen die hem vervolgd hebben, en geeft hij ook zijn missie in drie woorden: voorbeeld, onderricht en dienstbaarheid. Hij zal deze missie trouw blijven en ze steeds nieuwe vorm geven in de verschillende omstandigheden van zijn leven. Hij werd een voorbeeldig priester, zijn onderricht was steeds getekend door een grote authenticiteit en dienstbaarheid aan de armen en werd uiteindelijke inhoud van zijn leven. "Ik moet u mijn waken, mijn zorg, mijn arbeid, mijn rust geven, niet enkel in één gelegenheid, maar altijd, alle dagen en nachten. Gelukkig als ik ben dat ik naar het voorbeeld van Jezus Christus, mijn meester, voor u mag geven mijn rust, mijn gezondheid en zelfs mijn leven".

Het is opvallend hoeveel onderrichtingen hij daarna zal geven over Gods liefde. Waar het hart van vol is, loop de mond van over. Gods liefde wordt de drijvende kracht van zijn leven, en al zijn activiteiten zijn maar te begrijpen in het licht van Gods liefde.

Triest is één en al verwondering over de wijze dat God de mens, dat God hem liefheeft. Hij stelt zich de vraag: "Hoe kunnen we weten dat God ons liefheeft?" Hij geeft hierop een drievoudig antwoord, en het is en blijft een antwoord met diepe theologische en spirituele waarde.

"De eerste reden die er ons moet toe aanzetten God dankbaar te zijn en Hem te beminnen ligt in het feit dat Hij ons geschapen heeft en het bestaan heeft gegeven. Niet alleen heeft God ons geschapen en het bestaan gegeven, Hij houdt ons ook voortdurend in het bestaan". Misschien staan we vandaag te weinig stil bij dit eerste gegeven en uiten we te weinig dankbaarheid voor het feit dat God ons geschapen heeft, ons het leven heeft gegeven en ons ook in leven houdt. Ik ben altijd getroffen wanneer ik in Azië en Afrika in de vroege morgen medebroeders hoor bidden en God danken dat Hij hen gedurende de nacht in leven heeft gehouden en hen nu een nieuwe dag schenkt. Het is tegelijk een gebed van dank en verwondering dat we geschapen zijn naar het beeld van God, dat Gods liefde in ons hart is geplant en dat we mogen leven onder Gods continue bescherming. We zijn geschapen omdat God ons liefheeft; Gods liefde is de origine van ons bestaan.

"De tweede reden dat we God moeten beminnen is dat Hij zijn enige Zoon aan ons heeft gegeven, omdat Hij mens werd als teken van zijn grote liefde voor ons, dat Hij ons heeft verlost en dat Hij ons in Jezus als zijn kinderen heeft aangenomen." De incarnatie is inderdaad het grootste teken dat God ons liefheeft. Hij kon niet meer doen dan zelf mens worden, onze menselijke natuur aannemen. Athanasius drukt het heel sterk uit: "God werd mens, opdat de mens God zou worden". Onze menselijke natuur kreeg een goddelijke

dimensie, werd door de menswording van God volledig op God getrokken. De ganse schepping en de mens daarin op een speciale wijze veranderde totaal op het ogenblik dat God de menselijke natuur aannam. Het is niet zonder betekenis dat we de nieuwe tijdsrekening op dit ogenblik lieten aanvangen. Het is een dringende uitnodiging om ons meer bewust te worden van de grootsheid van de menswording en het impact op ons leven: we mogen ons kinderen van God noemen, hetgeen een grote solidariteit laat groeien naar God die we onze Vader mogen noemen en naar iedere medemens die we voortaan als broeder en zuster mogen zien, ontmoeten en beminnen.

“Maar hetgeen ons het meest moet aanzetten om God te beminnen, is dat hij voor ons het allerheiligste sacrament van het altaar heeft ingesteld, waarin Hij zichzelf heel en al aan ons heeft gegeven tot spijs en drank, om daardoor heel zijn Geest in onze ziel te storten en de onsterfelijkheid aan ons lichaam mee te delen”. Vader Triest noemt de eucharistie het sacrament van de liefde, omdat met de eucharistie God zijn liefde voor ons op een meer tastbare wijze wil tonen. Het grootste verlangen dat mensen hebben in de liefde is dat ze kunnen één-worden met de geliefde. Het is dat wat God realiseert in de eucharistie: we kunnen spreken van een ware eenwording, *communio* iedere keer dat we Jezus’ Lichaam en Bloed mogen ontvangen, nuttigen, tot ons nemen. “In dit heilig sacrament schijnt zijn liefde nog meer uit te blinken dan in het mysterie van zijn menswording. Wel is het waar dat Hij in zijn menswording scheen op te houden met God te zijn, maar in dit heilig sacrament schijnt Hij zelfs op te houden met mens te zijn. In zijn menswording heeft Hij zich bekleed met de gedaante van een slaaf, maar in dit sacrament is Hij verborgen onder de gedaante van brood en wijn”. Met deze unieke meditatie over de eucharistie drukt Triest zijn diepe bewondering uit voor de grootsheid dat zich in iedere eucharistie mag voltrekken: God die de incarnatie wil verderzetten in onze menselijke conditie door in onze tijd en ruimte te treden en door via het sacrament van de eucharistie die eenwording in de liefde wil aanbieden. Daarmee treedt de Godheid, de eeuwigheid ten volle in onze menselijke conditie. Ons leven wordt inderdaad goddelijk!

Vanuit deze drievoudige ervaring van Gods liefde voor de mens, worden we allen uitgenodigd om ons iedere dag opnieuw te openen voor dit mysterie van Gods liefde. Gods liefde mag geen theorie, geen theologie blijven, maar moet realiteit worden. We moeten ons, zoals Vader Triest, laten overweldigen door Gods liefde, die tegelijk universeel is, dus voor iedereen zonder onderscheid, en heel persoonlijk voor mij. Het is een liefde die onvoorwaardelijk is, en misschien is dat wel de meest volledige definitie en eigenschap van Gods liefde. Als mens zijn we gewoon overal voorwaarden te plaatsen; alleen Gods liefde is onvoorwaardelijk, zelfs als we onszelf onwaardig voelen om Gods liefde te mogen ontvangen of als we door eenieder verlaten zijn: Gods liefde blijft en houdt stand in ons leven, ondanks alles en ondanks allen. De tragiek van Judas was dat hij niet meer geloofde in Gods liefde nadat hij Jezus had verraden. Het leven had voor hem alle zin verloren. Petrus echter bleef na zijn verraad toch geloven in Gods liefde en mocht in de vergeving nieuwe zin ontvangen.

We mogen ons ganse leven zien als een wandelen met Gods liefde. Immers, we kennen onze oorsprong: we zijn geschapen in en door Gods liefde. We kennen ook onze bestemming: we zullen ten volle worden opgenomen in Gods liefde. Wanneer ons hele leven zo omspannen wordt door Gods liefde, heb ik geen vrees meer, want met God is alles mogelijk!

Vader Triest leefde vanuit deze overtuiging, en we kunnen zeggen dat hij een mystiek man werd. In theologie gaat het over de kennis van Gods liefde, in spiritualiteit gaat het over het beleven van Gods liefde, maar in de mystiek gaat het over liefhebben van God vanuit en met het volle bestaan. In deze zin begrijpen we de woorden van Triest wanneer hij zegt, sprekend over de eucharistie :“ Als Hij je zo een dierbare schat heeft nagelaten in zijn testament, welke dankbaarheid, welke tederheid, welke eerbied zijn jullie Hem dan verschuldigd? Hoe zouden jullie dan moeten branden van liefde, als je het geluk hebt je God werkelijk te nutten? Mijn hart, versterkt door uw genade, zal branden van minne voor U”. Gods minne, het is een term die we kennen vanuit de mystieke literatuur, en Vlaanderen heeft in de middeleeuwen een sterke mystieke school ontwikkeld, waarbij Ruusbroec voorwaar een prominente plaats inneemt. Triest zal zeker van deze mysticus gelezen hebben, en het feit dat hij hier het woord “minne” gebruikt doet zelfs vermoeden dat het niet was gebleven bij een oppervlakkige kennismaking.

Ruusbroec geeft in zijn minnemystiek een mooi beeld hoe de mens, onder de invloed van Gods liefde, kan uitgroeien tot een mystiek iemand, een “god-minner”. “De mens die wenst te leven in de meest volkomen staat binnen de bedding van de heilige Kerk, hij moet iemand zijn, die een goede mens is, vol ijver; een naar binnen gekeerde mens, op het geestelijke gericht, een naar boven opgeheven mens, een godschouwer, en een geheel beschikbare mens, uitvloeiend naar buiten” (Vanden blinkenden steen).

Hij beschrijft daartoe vier stappen.

In een eerste stap nodigt Gods liefde de mens uit om een goede mens te worden en God te volgen als een dienaar. Een dienaar volgt Gods geboden op, maar zijn dienaarschap is ingegeven door vrees: hij wil goed staan met God en daarom probeert hij Gods geboden stipt te volgen. Dit is volgens Ruusbroec de basis van ieder religieus leven: het is de werken van God vervullen, God dienen doorheen het vervullen van zijn werken. We herkennen hier de jongeling die Jezus vroeg wat hij moest doen om Hem te volgen. “Onderhoud mijn geboden”, was het korte antwoord. Het is en blijft de basis van iedere vorm van navolging.

In een tweede stap wordt de mens uitgenodigd te groeien van dienaar naar vriend. We herinneren ons hier de woorden van Jezus tijdens het laatste avondmaal, waarbij Hij hen zegt dat ze voortaan zijn vrienden zijn. “Ik noem u geen dienaren meer, maar vrienden”. Hier is geen plaats meer voor vrees, maar opent men zijn hart voor Gods liefde. Onze liefde voor God wordt een affectieve liefde, we gaan leven voor God en God alleen, zo typisch voor het godgewijde leven. We moeten ons de vraag durven stellen: bewegen we ons in die richting, of blijft onze relatie met God nog op het niveau van het dienaarschap. Spiritualiteit wordt geboren wanneer we treden in deze vriendschapsrelatie. Een trouwe dienaar blijft in zijn goede daden hangen en groeit niet door naar een affectieve liefde tot God voor wie hij de goede daden verricht. Het gaat hem meer om de werken dan om God zelf. Hij doet alles ter ere van God, maar heeft geen minnende aandacht voor God zelf. Kardinaal Nguyen Van Thuan kon na een lang verblijf in de eenzaamheid van de gevangenschap zeggen: “Leef in dit moment en vul het met liefde. Verkies God en niet Gods werken”. Volgens Jezus had Maria het beste deel gekozen, omdat ze zich met liefde aan de voeten van de Heer neerzette om haar volledige tijd te geven aan Hem en Hem alleen. Of om het nog maar eens met

Ruusbroec te zeggen: "Dat 'beste deel', dat slaat op een innerlijk leven van zich liefdevol vasthechten aan God".

Hier wordt dan de derde stap voorbereid, waarbij we in die intieme relatie met God treden en waarbinnen de mystiek wordt geboren. Het is leven voor God en God alleen tot we finaal kunnen uitroepen met Teresa van Avila: "God alleen is genoeg". Het leven wordt een diep verlangen om met God te zijn met een affectieve liefde, het wordt een innerlijk leven met en in God. En dit innerlijk leven houdt stand, ook als men geen enkel gevoel heeft dat God werkelijk aanwezig is. Hoe treffend is hier niet het leven van Moeder Teresa die door een lange donkere nacht ging, waardoor haar geloof en liefde voor God steeds meer uitgezuiverd werd: het was alleen nog maar geloof, het blijven zien door het duister heen. Niemand van haar directe omstaanders kon vermoeden dat ze door een donkere nacht ging: geen enkel moment scheen haar gebed daaronder te lijden. Zouden we hier het woord van Vader Triest niet kunnen plaatsen: "Mijn hart, versterkt door uw genade, zal branden van minne voor U".

En zo komt Ruusbroec tot zijn vierde stap: de godschouwer wordt een totaal beschikbare mens, altijd beschikbaar voor anderen, omdat hij erin slaagt God zelf te zien in iedere andere. Iedere ontmoeting met een medemens wordt voortaan een Godsontmoeting, hij ziet, onmoet en bemint Jezus in de medemens volgens het woord van de Heer: "Al wat je gedaan hebt voor één van deze geringsten, heb je voor Mij gedaan" (Mt. 25, 40). Een echte mystieke mens is een mens van echte toewijding, van onbeperkte beschikbaarheid, van gastvrijheid en dus van een echte pastorale bezieling. Hij laat Gods liefde leven en werken doorheen hemzelf, hij wordt echt instrument van Gods liefde.

Dit model met de vier stappen doet ons nadenken over onszelf en de wijze dat we inderdaad open komen voor Gods liefde, Gods liefde een plaats geven in ons leven, zelfs de voornaamste plaats gaan geven, tot ons leven alleen nog maar "minnen" wordt. Kijkend naar Vader Triest, ontdekken we deze stappen en zien we inderdaad een mystieke mens tevoorschijn komen. Hij werd een "minnende" mens: hij beminde God en zijn naaste als hemzelf. Zijn hele leven werd één groot antwoord op deze Godsliefde: een direct antwoord via een intens gebedsleven en een indirect antwoord via heel concrete liefde voor de medemens.

2. HET DIRECT ANTWOORD OP GODS LIEFDE: EEN LEVEN VAN GEBED

Overweldigd door Gods liefde, ervaren Vader Triest een sterke drang om deze liefde te beantwoorden. Zijn eerste en meest directe antwoord werd het gebed, het dagelijks bidden en toeven in Gods liefde. "Als je echt van God houdt, met welke vreugde moet je Hem dan niet het eerbeton bieden van aanbidding en lof, om Hem in zekere zin te vergoeden". Gods liefde vraagt om onze wederliefde, en deze wederliefde kunnen we geven door ons gebed. Bidden moet dan ook de grondtoon worden van ons leven, zoals Triest het zelf aangeeft: "Bid en mediteer, want gedenk dat een religieus zonder de geest van gebed is als een soldaat zonder wapens, een vogel zonder vleugels, een stad zonder verdediging, een lichaam zonder geest. Neem dit jaar het vaste besluit geen ogenblik gebedstijd te verliezen".

Triest was hierin een echt voorbeeld. Iedere dag nam hij “goede tijd” voor het gebed. De tijd in Ronse was daarbij richtinggevend geweest. Hij had er geleerd zijn dag in te delen en goede tijd te voorzien om met God alleen te zijn. Zo werd het gebed de grondtoon van zijn leven. Het stond niet in de weg van een druk bestaan in de zorg voor medemensen, integendeel, dit werd juist in het gebed gevoed. “Diegenen die geroepen zijn tot functies in het actieve leven, moeten zich hieraan zonder twijfel wijden met grote trouw. Als zij anders handelen, zouden zij de orde die door de Voorzienigheid is ingesteld, omkeren. Maar zij moeten opletten om niet in illusies te vervallen. Ze zullen erin vervallen wanneer zij geen tijd hebben voor de oefeningen van het contemplatieve leven. Hoe meer je door je functie blootgesteld bent aan de verstrooiingen, hoe meer zorg je moet hebben om tot God te naderen door ingekeerdheid, opdat je nooit ophoudt met Hem verenigd te blijven door de liefde.” Het gaat er inderdaad om om geregeld, ja regelmatig tijd te nemen voor het gebed. Kardinaal Bernardin noemde dit het “beste uur van de dag dat je moet besteden aan God en God alleen”, het is een uur dat finaal je hele leven zal voeden. Franciscus van Sales zei dat hoe meer zaken we te vervullen hebben, hoe meer we moeten bidden. Triest ijverde dat zijn zusters en broeders gebedsmensen zouden worden omdat anders het apostolaat een illusie zou worden, zoals hij het zelf uitdrukt. “Jullie zullen veel genaden verkrijgen die je zozeer nodig hebt om de plichten van de staat te kennen en te volbrengen, de zieken goed te verzorgen en de kinderen goed op te voeden. Want zonder die genaden kunnen jullie niets doen. Al die genaden zullen jullie gegeven worden in de stilte”. Triest maakt een mooie vergelijking met het vuur dat op het altaar moet blijven branden. “God had in het Oude Testament geboden dat er op het altaar altijd vuur zou branden. Om dit vuur brandend te houden, moest de priester van tijd tot tijd er hout op gooien. De liefde moet altijd branden in de harten van christenen, als op een geestelijk altaar. Opdat die liefde altijd zou branden, moet ze dagelijks onderhouden en gevoed worden door de meditatie over Gods heilige mysteries en goddelijke waarheden. Zoals dan een vuur niet kan blijven branden – vooral als het in de wind ligt – als het niet regelmatig hout of andere brandstof krijgt, zo kan ook de goddelijke liefde, die een geestelijk vuur is dat aan zoveel winden blootgesteld is als er slechte bekeringen zijn in de wereld, niet blijven branden als het niet voortdurend nieuw voedsel krijgt door onze overweging van goddelijke zaken”.

We kunnen veel leren van het gebedsleven van Vader Triest zelf, en het is vanuit zijn eigen ervaring als gebedsmens dat hij richtlijnen gaf aan zijn religieuzen en hun dagorde bouwde rond het gebed.

Uit zijn dagorde in Ronse kunnen we de volgende elementen halen voor ons gebedsleven.

2.1. Triest bad het gebed van de Kerk

Vader Triest volgde trouw wat de Kerk voorschreef over het gebed van een priester. Hij bad dagelijks het getijdengebed en volgde de grote liturgische tijden. Het dagelijks bidden van de psalmen en doorheen het liturgisch jaar als het ware wandelen doorheen Oud- en Nieuw-Testament en stilstaan bij de grote gebeurtenissen uit het leven van Jezus brengt ons in de gelegenheid om ons leven te plaatsen op dit van Jezus. Het doet ons constant de vraag stellen hoe we, zoals Jezus zelf, de wil van de Vader kunnen volbrengen. Door het steeds herhalen van de psalmen worden deze sterke reflectiepunten voor de vele gebeur-

tenissen in ons leven: we herkennen ons erin met onze vreugden, maar ook met onze pijn, met onze zonde en nood aan bekering, en vooral in de wijze dat God met ons op weg gaat en steeds aanwezig blijft met zijn genade en vergeving, kortom met zijn liefde.

Het kerkelijk gebed en het vieren van de liturgie werd ook een belangrijke hoeksteen van het gebedsleven van de religieuze gemeenschappen die door Triest werden gesticht. Het is een blijvende schat die ons door de Kerk wordt aangeboden en die zijn ware rijkdom aan ons zal openbaren wanneer we trouw zijn aan het kerkelijke gebed. Mensen die 40 – 50 jaar dagelijks met de psalmen bidden en de teksten van de woorddienst van de eucharistie tot zich laten komen, kunnen getuigen hoe vertrouwd deze woorden en gebeden zijn geworden en tegelijk steeds nieuw blijven klinken in hun leven. Het worden levengevende woorden.

-7-

2.2. De plaats van de eucharistie

Zoals reeds aangegeven hechtte Vader Triest heel veel belang aan het vieren van de eucharistie, omdat hij daarin de ware manifestatie vond van Gods liefde voor de mens. Hij noemde de eucharistie het sacrament van de liefde, de plaats van de ware ontmoeting met Jezus, onze meest beminde broeder. “Jezus Christus verdient door ons in zijn sacrament van liefde bezocht te worden. Immers, het is uit liefde tot ons dat Hij het ingesteld heeft. Ach, wie zal die wederliefde kunnen weigeren vermits Hij zo een oneindige liefde voor ons gehad heeft en nog heeft. Wij zijn Hem dan ook alle liefde schuldig”. De werkelijke aanwezigheid van Jezus in de eucharistie is een sterk geloofspunt bij Triest, en hij nodigt ons ook vandaag uit om alle andere visies daarover opzij te zetten. Dit vormt opnieuw een hoeksteen voor ons gebedsleven, omdat de eucharistie ook het middelpunt vormt van ons katholiek geloof en ons onderscheidt van andere christelijke geloofsovertuigingen. En Triest gaat verder: “Aangezien dit heilig sacrament een sacrament van liefde is, moet men het met liefde benaderen. Men moet God beminnen, die ons zozeer bemint. Vermits Hij zich geeft aan ons, moeten wij onszelf aan Hem geven. Vermits Hij ons helemaal toebehoort, moeten wij Hem helemaal toebehoren”. Heel veel aandacht zal Triest besteden aan de voorbereiding van de kinderen op de eerste communie die toen nog op de leeftijd van 12 jaar werd gevierd. Daarin houdt hij een pleidooi om de eucharistie waardig te vieren en waardig te ontvangen. “Hoezeer moeten we niet bezorgd zijn dat ons hart, waar het Eeuwig Woord van de Vader, de Zaligmaker van de wereld, Jezus Christus in eigen persoon aanwezig zal komen, goed klaargemaakt wordt, zodat het voldoende geschikt en zuiver is”. Triest gaat hier duidelijk in met welke ingesteldheid wij eucharistie moeten vieren, met welke eerbied we ons in de kapel waar het heilig Sacrament aanwezig is moeten gedragen. Door ons buigen of knielen willen we onze eerbied uitdrukken en niet zomaar onmiddellijk neervallen op onze stoel. Het is zoals Moeder Tereza ooit zei: “We moeten ieder gebed met gebed beginnen, nl. ons in gebed bewust worden van de werkelijke aanwezigheid van Jezus in het heilig Sacrament”. Voor het ontvangen van Jezus in de communie stelt Triest ook een aantal voorwaarden: “Hoe men de heilige communie moet ontvangen: 1e met een zuiver geweten; 2e met een diepe ootmoed; 3e met een vaste hoop en vertrouwen; 4e met een vurige liefde; 5e en na de heilige communie moet men zijn dankbaarheid tonen. We kunnen dat niet zonder Gods genade”. Opnieuw ontvangen we hier heel concrete richtlijnen die we in revue kunnen laten passeren. “Met een zuiver geweten”, daarvoor is het noodzakelijk

om naast het vieren van de eucharistie ook het sacrament van de biecht geregeld te ontvangen. "Met diepe ootmoed", is de grondhouding nodig om ons open te stellen voor Gods genade die ons juist in het sacrament wordt geschonken. "Met een vaste hoop en vertrouwen", vurig gelovend dat God zijn heilswerk zal vervullen in ons. "Met een vurige liefde", als antwoord op de liefde die we van God op een bijzondere wijze ontvangen in de communie. "En na de heilige communie moet men zijn dankbaarheid tonen", we moeten tijd nemen voor dankzegging tijdens dit meest innige moment van samen-zijn met Jezus. Daarom is het belangrijk een rustmoment te voorzien na de communie en de tijd na de communie niet volledig te vullen met gezang.

De teksten van Vader Triest over de eucharistie zijn voor ons een echte uitnodiging om ons te bevragen over de plaats van de eucharistie in ons leven. Terecht wordt aan de broeders gevraagd om dagelijks eucharistie te vieren, en waar dit niet mogelijk is een verzorgde communiedienst te houden. Ook dit mag echte liturgie zijn, verzorgd, met ruimte voor de lezingen van de dag, een bezinning en een rustig biddend voorbereiden op de uitreiking van de communie. In vele gemeenschappen waar geen priester voorhanden is en waar het ook niet mogelijk is om dagelijks mee te vieren in de parochie is men aangewezen op een communiedienst. Laten we daar als gemeenschap veel zorg aan besteden en het echt een plaats geven in ons dagelijks gemeenschapsgebed.

Naast het vieren van de eucharistie roept Vader Triest ook op om geregeld een eucharistische aanbidding te houden. Aan de Zusters van Liefde schreef hij zelfs voor dat ze een continue aanbidding zouden organiseren, een opdracht die ze tot op vandaag trouw zijn gebleven. Bij de broeders bleef het bij een wekelijkse aanbidding met lof. Ook deze gebedsvorm verdient ons volle waardering omdat het een sterk moment is van ontmoeting met de levende Heer, een contemplatief gebed bij uitstek, waarbij we aanbidde toeven bij de Heer. Ook het bezoek aan het heilig sacrament gedurende de dag mag opnieuw aandacht krijgen. Mogen we ons niet gelukkig prijzen om in een huis te wonen waar een kapel aanwezig is met de aanwezigheid van Christus in het heilig Sacrament. Vele christenen in de wereld benijden ons dat zeker, terwijl we moeten vaststellen dat de kapel zo dikwijls de meest eenzame plaats is van het hele huis, waar de hele dag niemand passeert. We kunnen een voorbeeld nemen aan broeders die er een gewoonte hebben van gemaakt telkens ze tijd hebben even in de kapel te passeren voor een moment van aanbidding. Het mag kleur geven aan hun dag, uitdrukking van hun verlangen om hun gebed verder te zetten en zo te komen tot het altijd bidden waartoe we allen worden uitgenodigd. We luisteren graag naar de woorden van Triest: "Gelukkig, ja, duizendmaal gelukkig zij die Jezus Christus zullen bemind, aanbeden en gediend hebben in de schaduw van zijn heilig sacrament. Zij zullen Hem in de hemel aanschouwen van aanschijn tot aanschijn; zij zullen Hem beminnen en Hem loven heel de eeuwigheid." Triest eindigt zijn meditatie over de eucharistie met een gebed. "Geef dan, beminnelijke Jezus, dat wij U hier komen bezoeken en aanbidden met eerbied en ootmoed, met geloof en vertrouwen, met liefde en volharding. Ach Heer, ik ben bedroefd als ik zie hoe men U alleen laat in zoveel kerken over de wereld. Hoe zou ik wensen die onverschilligheid te herstellen door mij overal en tegelijkertijd te kunnen bevinden waar men U verlaat. Maar wat ikzelf niet kan doen, o mijn God, laat mij dat door anderen doen. Aanvaard dat ik mij verenig met de aanbidding die de engelen U bewijzen."

2.3. Devotie tot het Heilig Hart

Heel sterk verbonden met zijn eucharistisch gebed was zijn devotie tot het Heilig Hart van Jezus. Het was een devotie die tijdens de seminarieopleiding van Triest sterk werd gepropageerd, nadat de heilige Maria Margareta Alacoque in een visioen Jezus had gezien met zijn geopend hart. Triest zag daarin het symbool van Gods liefde voor de mens en zijn devotie tot het Heilige Hart mag dan ook gezien worden als een uitdrukking van zijn wederliefde tot God. "Jezus Christus kon ons geen groter bewijs van zijn liefde geven dan ons zijn Hart na te laten. Want men kan geen grotere liefde hebben dan zichzelf te geven voor hen die men bemint en die liefde is mateloos. Maar na zulke mateloze liefde van zijn kant heeft God, die onze Zaligmaker is, toch wel het recht om van onze kant een wederzijdse liefde te verwachten. De hoogste vorm van liefde die men voor iemand kan hebben, is voor hem te sterven. Die liefde heeft Jezus' Hart voor ons gehad. Hij is voor ons gestorven." Het is binnen de overwegingen over de Heilig Hart devotie dat we ook één van de mooiste gebeden vinden van Vader Triest. Het mag een gebed worden dat we ook tot het onze mogen maken. "Allerbeminnelijkste Hart van Jezus, vermits U mijn hart vraagt, zie, ik geef het U. U alleen zijt het waardig en alleen U kunt het gelukkig maken. Ik geef het U opdat het zou genezen van alle wonden van hoogmoed, eigenliefde, gehechtheid aan aardse zaken en nog grotere gehechtheid aan mijzelf, gebrek aan liefde voor mijn medemens, in één woord, van al mijn wonden. Laat er toch geen enkele meer achterblijven tenzij de wonde die uw liefde zal gemaakt hebben. Jezus Christus, mijn God, ik wens maar één ding: een plaats in uw Hart". En hij eindigt het gebed met de verzuchting: "Ik schaam mij, Heer Jezus, dat mijn hart zo koud is voor U terwijl het uwe zo brandend is van liefde voor mij. Ik hoop dat mijn hart U voortaan met meer vurigheid zal beminnen. Ook al zullen alle weldaden vervagen met de tijd, ook al zullen alle gunsten worden ontkend door ondankbaarheid, ook al wordt de herinnering verstoord door de ouderdom, de liefde die U mij in dit Heilig Hart betoont, zal nooit meer uit mijn geheugen verdwijnen." Hier spreekt zonder twijfel de mysticus die Triest was, helemaal in de lijn van de reeds aangehaalde mystici die over de "minne" en de "brandende liefde" zo mooie zaken hebben neergeschreven. Voor Triest was de devotie tot het Heilige Hart dus geen oppervlakkige devotie, maar een uiting van diepe liefde, zijn direct antwoord op het liefdesaanbod van God.

2.4. Tijd voor lectio divina

In zijn dagorde zien wij dat Vader Triest veel tijd besteed aan de studie van het Oude en Nieuwe Testament en het bidden met de Schrift. In zijn homiliën valt het op hoe gemakkelijk hij citaten aanhaalt uit het Oude Testament, wat zeker niet courant was in die tijd, waar het Oude Testament bij velen nog een gesloten boek bleef. Het was ook zijn gewoonte om, naar het voorbeeld van St.- Vincentius a Paulo, geknield de Schrift te lezen, om zo zijn grote eerbied voor het Woord van God uit te drukken. Meditatie of contemplatie werd dan ook een vast ingrediënt in zijn gebedsleven, en hij drukte het verlangen uit dat ook zijn broeders en zusters tijd, goede tijd, zouden besteden aan de bezinning van de Schrift, aan de lectio divina. Dagelijks biedt ons de liturgie een aantal bijbelteksten aan die bron kunnen worden voor onze lectio divina. Belangrijk is dat we ons in dit gebed laten leiden door het Woord van God, dit Woord tot ons laten komen opdat het bij ons zijn intrek zou kunnen nemen en levend worden in ons. En dat we daarvoor de tijd nemen, goede tijd, zoals

Kardinaal Bernardin het uitdrukte, om bij God en God alleen te zijn. Dan kan dit echt de hoeksteen bij uitstek worden van ons spiritueel leven en ons diepe vreugde geven. Indien we geen vreugde vinden in ons spiritueel leven, is het gevaar groot dat we onze vreugde op andere plaatsen gaan zoeken.

Triest maant ons aan om heel veel aandacht te besteden aan ons inwendig gebed. "Hoezeer zullen je werken zonder meditatie zijn als deugden zonder volmaaktheid, zonder inwendige geest, als zij geen ander motief of beweegreden hebben dan eigenliefde, ijdelheid, eigen voordeel en eigenzinnigheid." En bij een inkleding gaf hij de volgende raad mee: "Dit uiterlijk kleed van je Bruidegom zal je maar weinig baten als je niet tezelfdertijd ook de inwendige geest van je Bruidegom verwerft. Je zou niet op de vastgestelde tijd vruchten dragen indien je niet geplant waart langs de stroom om hieruit het nodige vocht te trekken dat je behoeft voor je groei. De bron is het inwendig gebed of de meditatie." Een mooi beeld wordt ons hier aangeboden: geplant zijn langs de stroom, waaruit we het nodige vocht trekken voor onze geestelijke groei. Het is het Woord van God dat ons dit voedsel moet aanbieden om geestelijke mensen te kunnen worden.

2.5. Mariale devotie

Tenslotte ontwikkelde Vader Triest eveneens een sterke Mariale devotie. Hij ziet Maria als onze moeder en onze middelares tot wie wij in alle vertrouwelijkheid kunnen gaan. "Maria heeft voor ons een moederlijk hart, een hart vol liefde, vol van tedere genegenheid, steeds bereid om ons te helpen. Neem daarom je toevlucht tot Maria, de Moeder van Jezus, die Hij ons tot Moeder heeft gegeven. Zij is de toevlucht van de zondaars, altijd bereid om voor ons bij haar Zoon een voorspraak te zijn en ons met Hem te verzoenen, om vergiffenis van zonden te bekomen en voor ons de genade te verkrijgen om in de liefde en vriendschap van God te volharden tot het laatste ogenblik van ons leven en om ten slotte in genade te sterven en Gods aanschijn te genieten in de gelukzalige eeuwigheid". Triest ziet het rozenkransgebed als het gebed bij uitstek om Maria te vereren. Hij ontwikkelt een zeer originele visie op het rozenkransgebed. Hij ziet het als een contemplatief gebed waarbij de gebeden als een mantra in het hart gaan leven. Het is bidden met Maria en tot Maria, en met haar op bezoek gaan bij Jezus en de voornaamste momenten van zijn leven bemediteren. Het rozenkransgebed is een sterk evangelisch gebed, en Triest beschrijft de mysteries van de rozenkrans als het bezoeken van de mooiste bloemen en daarop blijven zitten als een bij om er de honing van de godsvrucht uit te halen. "Van iemand die met godsvrucht van de rozenkrans houdt, mag men met zekerheid zeggen dat hij als een geestelijk bijtje is dat op de mooiste bloemen blijft zitten, m.a.w. op de voornaamste mysteries van hete leven van Jezus Christus, zijn Zaligmaker, om daaruit de honing van de godsvrucht te halen. En terwijl je zwoegt en slaapt, rust of slaapt, zijn er duizenden heilige en rechtvaardige zielen die op datzelfde ogenblik godvruchtig de rozenkrans bidden voor jou en voor zichzelf. Zij smeken God onophoudelijk voor jou genade en barmhartigheid af". Hij maakt de woorden van het Weesgegroet zeer concreet. "Maar vooral in het uur van de dood toont zij dat zij waarlijk een Moeder van barmhartigheid is. Zij zal hen in het uur van de dood tegemoet treden als een ware en liefhebbende moeder. Zij zal hen vol blijdschap zeggen: 'Jij hebt mij zo dikwijls gegroet tijdens je leven, ik kom je nu vertroosten in je dood. Je hebt mij zo dikwijls genoemd: vol van genade. Nu kom ik om van mijn overvloed te storten in je ziel. Jij hebt mij zo dikwijls gezegd: de Heer is met u. Nu zeg ik je ook dat je in eeuwigheid met

de Heer zal zijn. Je hebt mij zo dikwijls gezegd: gezegend zijt gij boven alle vrouwen en gezegend is de vrucht van uw lichaam. Nu zeg ik je ook dat jij gezegend zal zijn". Triest ziet in Maria ook een voorbeeld van grote nederigheid die tot echte navolging oproept. "Zij is steeds in deugden en verdiensten groter geworden zonder ooit grenzen te stellen aan haar heiligheid. Hoe hoger zij door de hemel verheven werd, des te groter was haar ootmoed. Zo gaat het niet in de wereld: hoe meer men daar verheven is, hoe minder men daar de ootmoed kent. Tijdens haar maagdelijke en waardige bediening bewaarde zij geen andere eretitel voor zich dan dienstmaagd van de Heer." Vanuit zijn dagorde weten we dat Triest zeer trouw iedere dag de rozenkrans bad, zelfs verdeeld over de dag, en aan zijn broeders gaf hij vanaf de eerste dag van hun samenzijn de opdracht de rozenkrans te bidden. Ook op het ogenblik dat het kerkelijk psalmgebed deel werd van hun dagorde, bleef het rozenkransgebed een vast onderdeel van hun gebedsleven.

3. HET INDIRECT ANTWOORD OP GODS LIEFDE: CONCRETE LIEFDE VOOR DE MEDEMENS

De tweede beweging in het leven van Vader Triest, hetgeen hem bijzonder typeerde en dat ook het meest zichtbaar was, was zijn gegevenheid in liefde voor de medemens. Dit werd zijn indirect antwoord op Gods liefde, het antwoord van de caritas. En deze caritas kreeg bij Triest bijzondere vorm in zijn voorkeurliefde voor de meest armen, de verstotenen, zij die niet meer meetelden in de maatschappij. Ook aan hen, en vooral aan hen, moest Gods liefde tastbaar en zichtbaar worden doorheen zijn naastenliefde. Deze intense liefde is alleen te begrijpen in de lijn met het voorgaande: het is Gods liefde die de kracht geeft om met alle macht de medemens lief te hebben, tot het pijn doet, om een uitdrukking van Moeder Teresa te gebruiken. Hij trad hiermee helemaal in het voetspoor van Vincentius a Paulo, die andere icoon van de christelijke naastenliefde.

De mystieke Triest, die zich liet overweldigen door Gods liefde, komt hier te voorschijn als een totaal beschikbare mens, zoals aangegeven als vierde stap bij Ruusbroec, hetgeen hij woordelijk uitdrukt in zijn eerste homilie in Ronse: "Roep mij telkens als het jullie belijft en spaar mij niet, vrees niet om mij te storen. Ik ben gelukkig als ik naar het voorbeeld van Jezus Christus, mijn Meester, voor jullie mijn rust, mijn gezondheid en zelfs mijn leven mag opofferen".

In de caritas van Vader Triest kunnen we vier dimensies onderscheiden:

*liefde is de oorsprong;
dienstbaarheid is de weg;
totaal-zorg is de methode;
verrijzenisvreugde is het perspectief.*

We willen deze vier dimensies meer inhoudelijk bekijken en illustreren met een aantal teksten van Triest en ons vooral afvragen of ook onze caritas die we vandaag ontwikkelen deze vier dimensies in zich draagt.

3.1. Liefde is de oorsprong van de inzet voor de armen

Triest begreep dat alleen Gods liefde de basis kan vormen van onze menselijke liefde en dat deze liefde, zolang ze geworteld blijft in Gods liefde, ons heel ver kan brengen, zelfs

de redelijkheid voorbij. We horen hier het “davantage” van Vincentius doorklinken, het steeds meer, en ook de sterke uitdrukking van Bernardus: “De maat van de liefde is liefde zonder maat”.

-12-

Reeds heel vroeg was Triest daarvan overtuigd. In een homilie in Blaasveld in 1787 verwoordde hij het als volgt: “Om iemand te bewegen tot aandacht en medelijden voor een sukkelaar, is er niets zo krachtig als de liefde, die aan de oorsprong ligt van alles. De liefde, zeg ik, heeft een bijzondere kracht om iemand te bewegen en de geest te overwinnen; de liefde is zo welsprekend dat zij zelfs het binnenste van het hart doordringt.” In latere teksten komt dezelfde grondgedachte terug: “Wie op eigen kracht wil steunen, bedriegt zichzelf. Gods almachtige hand trekt zich van de eigenmachtigen terug; zij worden overgelaten aan hun ontoereikendheid en hun onmacht. Om uit alle kracht te kunnen beminnen, moeten wij een beroep doen op de genade, voortdurend gaan aankloppen bij onze barmhartige God”. Ware naastenliefde wordt dus steeds in de Godsliefde geboren en vindt daar haar kracht. Het is deze liefde die onze menselijke beperkingen steeds zal doen overwinnen. En in deze liefde zullen we ook Jezus zelf ontmoeten in diegene die we dienen. Het wordt een zien, ontmoeten en beminnen van Jezus zelf in de zieke, de arme, ook al is de vermomming soms zeer groot en hebben we echt moeite om in die bepaalde persoon of in die concrete omstandigheden Jezus te zien, laat staan te beminnen. We zullen wel allemaal die ervaring hebben. Dit heeft hij zeer mooi verwoord in een tekst aan zijn religieuzen. “We zullen naar de zieken gaan met een ootmoedige eerbied door in hen Jezus zelf te zien die lijdt in hen. Indien bepaalde zieken ons zouden afschrikken, moeten we dat sterk geloof in het werk zetten door Jezus zelf te zien. Met de ogen van het geloof zullen we de zieken met ijver en vurigheid dienen. Het is waar dat mensen een ingeboren afkeer hebben om dit werk te doen. Maar de liefde moet de plaats innemen van de natuur; het is de liefde die ons kracht moet geven om het verdriet, de afkeer en de ongerustheid te verdrijven. Liefde geeft krachten die de natuur niet kan geven.” “Liefde geeft krachten die de natuur niet kan geven”. Dat is zowat de kerngedachte die Triest geeft over de naastenliefde, het kan als zijn devies worden beschouwd.

Triest’s beschrijving van de zorg voor zieken getuigt van een dynamiek die naar de diepte gaat, met oog voor details. De liefde zal altijd overgaan in medelijden met diegene die men dient en dit medelijden zal finaal zijn vertaling vinden in heel concrete werken van barmhartigheid. Caritas verschijnt hier als een triade: liefde – medelijden – barmhartigheid. Hiermee wordt ook het onderscheid duidelijk met de filantropie: bij filantropie gaat het om het lenigen van een concrete nood; bij caritas gaat het om liefde, en vanuit de liefde gaat men de nood bij de andere zien en proberen die mens ook effectief te helpen. Liefde maakt het onderscheid tussen caritas en filantropie. En bij caritas gaat het steeds om de ontmoeting met Jezus in de zieke, de arme die men dient. Triest gaat nog een stap verder door de caritas als een dubbele Jezus-ontmoeting te beschrijven: wij ontmoeten Jezus in de zieke, de arme, en in ons ontmoet de zieke, de arme ook Jezus, omdat wij de werken doen die Jezus ook heeft gedaan. “Je maakt je door je liefde en weldadigheid gelijk aan God. Je neemt deel aan de bediening van Jezus Christus. En vermits je in hen de persoon van de lijdende Jezus Christus ziet, zo zien zij in jou de persoon van Jezus Christus, de Verlosser en Trooster. Je kunt Jezus Christus niet volmaakter afbeelden dan door hen behulpzaam te zijn die in ellende zuchten.”

Het vraagt van ons allen een ware bezinning om over onze naastenliefde na te denken. Zitten we echt op het niveau zoals Triest deze beschrijft en zijn de werken die we doen echte liefdewerken, of zijn we als goede filantropen aan het werk. Terecht hebben we in onze huidige missieverklaring gesteld dat we naar de andere willen gaan vanuit een liefdevolle grondhouding. Het is deze grondhouding die al de rest wezenlijk zal beïnvloeden.

3.2. Dienstbaarheid als weg

Wanneer we even teruggrijpen naar de woorden die Triest uitsprak op 27 mei 1802, tijdens zijn eerste openbare homilie na vijf jaar als ondergedoken priester geleefd te hebben, zegt hij onomwonden dat zijn voorbeeld en onderricht tenslotte moet uitmonden in dienstbaarheid. Hij ziet zichzelf als een herder die alles moet doen voor het welzijn van de schapen, en die hen moet dienen. "Want als herder moet ik jullie in alles het goede voorbeeld geven; ik moet jullie onderrichten; ik moet mij helemaal ten dienste stellen, ja, mijzelf helemaal geven en slachtofferen voor je zaligheid". Deze dienstbaarheid klinkt ook door in de eerste regel die hij geeft aan de Zusters en de Broeders van Liefde. "De Zusters van Liefde zullen het beschouwende leven verenigen met het actieve leven, dat bestaat in het dienen van de arme zieken, van geesteszieken, wezen en andere arme kinderen opvoeden, school houden en alle andere liefdewerken, volgens de geest en de regel van de H. Vincentius a Paulo... De zusters zullen gedenken dat zij de dienstmeiden zijn van de armen en dat zij Jezus moeten dienen in de persoon van de arme geesteszieken en lichamelijke zieken. Zij zullen hun opdracht vervullen in ootmoed, eenvoud en liefde en hun werken uitvoeren met zorg, aandacht, trouw en genegenheid. Ook aan de lastigsten zal men goede zorg verlenen". Heel treffend is hier natuurlijk dat Vader Triest het contemplatieve leven koppelt aan het actieve leven, en eigenlijk de kwaliteit van de dienstbaarheid laat afhangen van de kwaliteit van het spirituele leven. Hij breekt hier duidelijk met een hardnekkige visie waarbij contemplatie en actie zo dikwijls tegenover mekaar worden gesteld, een visie die zelfs tot op onze dagen voortleeft. Triest probeerde te komen tot een nieuwe vorm van religieus leven waarbij naar een evenwicht werd gestreefd tussen de contemplatie en de caritas. En dat vanuit de overtuiging dat echte caritas maar mogelijk is wanneer deze geworteld is in een diep spiritueel leven; caritas die slechts caritas is wanneer ze de vertaling is van Gods liefde! Aan de zusters gaf hij zelfs tijdelijk een vierde gelofte: het dienen van zieken en armen.

Voor de Broeders van Liefde klonk het: "Zij zullen voor ogen hebben dat het doel van de Congregatie is het dienen van de oude en zieke mensen van het hospice alsook andere liefdewerken ten dienste van arme en ellendige mensen". In een aantal teksten gaat Triest in op de kwaliteit van de dienstverlening. Deze moet zeer persoonlijk zijn, verricht met geduld, vanuit een puur hart en met vriendelijkheid en met een bereidheid heel ver te gaan in deze dienst.

"Het dienen van de zieken is een achtingswaardige roeping; door deze dienst wordt ge medehelpsters en dienaressen van de voorzienigheid van God die Hij heeft voor de zieken. Tevens moet je beseffen dat het Jezus zelf is die je in de zieken dient; Hij is het die alle hulp ontvangt die je door jouw handen besteedt aan zijn ledematen." Hier klinkt de uitnodiging om alle dienst steeds heel persoonlijk te zien en, als hart van de caritas, Jezus

zelf te zien, te ontmoeten en lief te hebben in diegene die we dienen. Het vraagt opnieuw een bezinning of en hoe we deze opdracht vervullen en of wij erin slagen Jezus te zien, te ontmoeten en te beminnen in de zieke. We herhalen het verschillende malen, omdat het zo belangrijk en essentieel is in onze caritas.

“We moeten onze harten zuiver houden in het dienen van de zieken en geen andere gedachten toelaten. Zoals we alle momenten de zieken moeten dienen, moeten we ook ieder ogenblik ons hart verheffen tot de Heer en God altijd tegenwoordig brengen”. We moeten naar de andere gaan met een zuivere intentie en er ons volledig aan geven. Mensen die reeds in een ziekenhuis werden opgenomen zullen vlug aanvoelen wie van de verpleegkundigen er met zijn of haar hart bij is. Soms moet men meemaken dat men echt lijdend voorwerp is wanneer tijdens een verzorging twee verpleegkundigen in gesprek zijn gewikkeld met mekaar en eigenlijk geen oog hebben voor de zieke. Hun werk is routine geworden, iets dat moet worden afgehandeld. Triest voegt eraan toe dat we ons echt als vertegenwoordigers van Jezus zelf mogen zien. Ziet diegene die wij verzorgen in ons eveneens het gelaat van Jezus? Het zijn confronterende vragen.

“Het is door de geest van liefde dat we met blijdschap de zieken zullen dienen, hen in alles helpen, troosten en hun pijnen verlichten zodat ze werkelijk geloven dat ze door ons gediend worden uit de grond van ons hart en met een waarachtige ijver.” Liefde, blijdschap, troosten, met waarachtige ijver: het zijn grondvereisten voor een goede verzorging die hier op een rij worden gezet.

“We zullen met veel geduld naar de zieken gaan. Het is Christus die ons de ijver instort om alle moeilijkheden en walgingen van ons gemoed ten opzichte van de zieken te verdragen. Daarom mogen we de moed niet verliezen en niet kleinmoedig worden. Al de afkeer, het ongeduld en het ongemak wat ons overkomt in de zorg van zieken moeten we opofferen aan Jezus Christus”. Hier worden we opgeroepen om steeds ons geduld te bewaren en inderdaad lief te hebben tot het pijn doet. En we kunnen dat wanneer we ons laten beschijnen door Christus zelf, wanneer we openkomen voor Gods genade.

“Behandel iedereen zacht en vriendelijk. Tracht iedereen te dienen en plezier te doen zoveel je kan. Sta zieke en behoeftige mensen met de grootste zorg en aandacht bij en tracht door je zachte manieren, woorden en antwoorden te voorzien in dingen die je niet kan doen of geven. Je mag niet afkerig staan tegenover je medemens. Wacht je ervoor ook maar de minste afkeer te laten blijken tegenover iemand door hem uit verachting niet aan te spreken of te helpen in zijn nood”.

In al deze regels ontmoeten we een grote mensenkennis. Triest weet dat we ons zo gemakkelijk laten gaan in menselijk opzicht, dat we ons laten meeslepen door voorkeuren en afkeuren, dat we ons ongenoegen zo gemakkelijk willen laten blijken, dat we dankbaarheid opeisen. Het zijn allemaal menselijke houdingen. Maar wanneer we onze zorg, onze dienstbaarheid laten beschijnen door de liefde, door Gods liefde, worden we opgeroepen en aangemoedigd om dit alles te overstijgen. Modern klinkt het dat we altijd het welzijn van de medemens voor ogen moeten hebben, dat we niet discrimineren, dat we geen voorkeuren laten blijken.

Heel mooi klinkt de volgende raadgeving: "Tracht door je zachte manieren, woorden en antwoorden te voorzien in dingen die je niet kan doen of geven". Als dat niet getuigt van een fijnmenselijkheid: altijd het beste proberen te bekomen voor de andere, en wanneer we in onze mogelijkheden beperkt zijn door vriendelijkheid, door zachtheid deze beperking overstijgen.

3.3. Met een totaal-zorg als methode

Wanneer we de "totaal-zorg" analyseren die Triest voorstelde en ontwikkelde, dan komen daar twee elementen naar boven: het gaat steeds om een holistische zorg, de zorg voor de totale persoon in al zijn dimensies en het gaat om een professionele zorg. We willen deze twee elementen wat nader omschrijven.

-15-

Zorg voor de totale persoon in al zijn dimensies

"We moeten niet alleen zorgen voor de lichamelijke ziekten, maar eveneens voor hun geestelijk welzijn". Met deze zin wordt onmiddellijk toon gezet: het gaat om de zorg van de mens in al zijn dimensies: lichamelijk, sociaal, psychisch, existentieel. Triest zal deze bekommernis in verschillende tonen bezingen. In zijn wel gekende nieuwjaarsbrief van 1828 geeft hij een opsomming van wat men voor de armen moet doen: al hun noden ernstig nemen en hen zoveel als mogelijk helpen. "Je volgt Gods vermogen en voorzienigheid na want je voedt de armen van Jezus Christus. Je doet het manna dalen op de hongerige, je laaft de dorstige. Je kent de droeve staat van de ongelukkige, arme en zieke mensen die nooit een aangename dag genieten. Aan zulke mensen leven geven, kleren bezorgen waarmee zij zich kunnen toedekken, medicijnen bereiden waarmee hun kwalen weliswaar niet ten volle genezen, tenminste verlicht worden, spijzen uitreiken waardoor hun honger verzadigd wordt, hun bedden geven en opschudden waarop hun gewond en ziekelijk lichaam rust, hun een ander, zoeter leven geven door hun vuile, stinkende en verkanterende wonden te zuiveren en te verzorgen: is dat hen niet doen verrijzen, hen uit de dood trekken, voor hen de zon laten schijnen, een nieuwe aarde scheppen?" Dit blijft natuurlijk een sterke tekst, die we als een soort testament kunnen beschouwen van Vader Triest en waarin heel duidelijk klinkt hoever hij wil gaan in de zorg voor medemensen: heel ver, de redelijkheid voorbij, alleen te begrijpen in het licht van de liefde "die krachten geeft die de natuur niet kan geven".

Op een ander moment geeft hij in een conferentie een beschrijving van een Zuster van Liefde in het opvoedingswerk. Opnieuw krijgen we hier een knappe beschrijving van wat wij zouden kunnen noemen een holistische aanpak.

"Hoe moet ik kwijten van deze opdracht?

Door mijn toeleg op mijn werk, mijn taak ter harte nemen, werken voor het geestelijke en tijdelijke welzijn van de kinderen, vriendelijk zijn tegenover hen en indien nodig, hen berispen, maar met zachtheid; geen voorkeur hebben noch voor de ene noch voor de andere, maar in elk afzonderlijk het kind Jezus zien." We krijgen hier een definitie van wat wij goede opvoeding zouden kunnen noemen, en alle elementen die Triest hier opnoemt, blijven ook voor vandaag heel actueel!

“Mij er met zorg voor inzetten. Maar alles zoveel mogelijk doen op de voorgeschreven tijd en in geval van nood het offer brengen van een oefening van godsvrucht voor een werk van naastenliefde”. Het werk stipt uitvoeren is een tweede raadgeving, en dus tijd nemen voor alles: het gebed, het samenzijn met de zusters, het dienstwerk. Maar indien er zich een noodsituatie voordoet, moet alles daarvoor wijken! In nood moet het gebed wijken voor de naastenliefde, naastenliefde kent geen uitstel. Dit klinkt natuurlijk heel vincen-tiaans, helemaal in de lijn met zijn “God voor God verlaten”. Verwijzend naar het vorige: wanneer we Jezus ontmoeten in de kinderen, dan is ook ons opvoedingwerk gebed, puur gebed!

“Uit geest van eenheid met mijn medezusters altijd vriendelijk met hen omgaan en in geval van een kleine onverschilligheid mij ervoor hoeden er niet het minste teken van te laten blijken in het bijzijn van leerlingen”. De eenheid onder mekaar, de goede korpsgeest vindt Triest belangrijk en daar moet veel energie in gestoken worden. En indien ere toch geschillen zouden zijn, hoeven die niet zomaar naar buiten te komen maar moet men proberen ze binnenshuis op te lossen.

“Alles doen met een zuivere bedoeling, alleen werkend voor hetzelfde doel, de glorie van God en het welzijn van de kinderen”. Ten slotte geeft Triest het doel van al onze handelingen: we doen alles voor de eer van God en het welzijn van de mensen: dat is het Koninkrijk van God op deze wereld brengen.

Zorg voor professionaliteit

Voor Triest behoorde professionele zorg wezenlijk bij de caritas. Caritas moest volgens Triest vertaald worden in professionele zorg. Om het banaal uit te drukken: wanneer men iemand graag ziet, dan wil men hem ook de beste zorg geven, dus een professionele zorg. Triest was met deze visie zijn tijd ver vooruit, en zelfs tot op vandaag moeten we dikwijls horen dat professionaliteit tegengesteld zou zijn van de caritas. “Vroeger was er caritas, nu professionaliteit”, klinkt het dan. Alsof er vroeger geen professionaliteit was en er nu geen caritas meer mag zijn. Bij deze stelling gaat men dus duidelijk uit van een totaal verkeerd concept over de caritas. Caritas wordt vervolledigd met professionaliteit, en indien men professionaliteit zou loskoppelen van de caritas dan houdt met louter techniciteit over. En dat is het dat we vandaag spijtig genoeg moeten meemaken in vele verzorgings-tehuizen waar het allemaal heel technisch geworden is en waar nog slechts medische en verpleegkundige technieken worden uitgevoerd op de mens en niet meer aan de mens. Onze ziekenhuizen, vroeger godshuizen en gasthuizen genoemd, zijn daardoor verwor-den voor medische bedrijven waar alleen nog over productiviteit wordt gesproken, waar men niet meer kan genezen maar vroegtijdig naar huis wordt gezonden, waar steeds meer behandelingen, zelfs chirurgische, via een dagbehandeling worden afgehandeld. Ja, de medische kunde gaat vooruit, dat mag ons verheugen, maar de menselijke omkadering gaat niet steeds dezelfde weg.

Wanneer Triest het heeft over professionaliteit, dan heeft hij het uiteraard over medewerkers die goed gevormd zijn, professioneel op de hoogte zijn. Zijn samenwerking met Dr. Joseph Guislain in de ontwikkeling van de geestelijke gezondheidszorg is hier wel een

voorbeeld. Hij ervaaarde vluug dat gewoone de boeien breken van deze geesteszieken en hen in een andere omgeving brengen niet voldoende was. Ze dienden ook echt behandeld te worden en daarvoor vroeg hij een jonge geneesheer die bereid was mee te werken en zo de eerste psychiater werd van België. Hij zou ook werk maken in de vorming van de broeders en zusters, opdat ze echte professionele medewerkers zouden worden. Ook voor de opleiding van dove en blinde kinderen zond hij broeders en zusters naar het buitenland om daar training te ontvangen bij baanbrekers op dit gebied.

Vorming blijft een belangrijk onderdeel van onze zorgverlening en ons werk in de opvoeding, en dan gaat het zowel om een degelijke basisvorming, aandacht voor bijscholing en vorming van het hart. Voor dit laatste biedt de spiritualiteit, zoals deze vorm krijgt in de congregaties door Vader Triest gesticht, een uitstekende bron. Alle elementen die tot nu toe werden aangebracht vormen een sterk inhoudelijk kader om juist een eigen kleur te geven en te blijven geven aan onze zorg en begeleiding, en erdoor de kwaliteit te verhogen.

Daarnaast zien we hoe Triest voortdurend in de weer was om te komen tot een meer aangepaste accommodatie. Zijn principe hierbij was dat het een teken is van respect wanneer men mensen die men verzorgt in een goede omgeving ontvangt. Nog dikwijls klinkt het dat het voor armen vluug goed genoeg is, dat tweedehands voor hen voldoende is. Het treft ons dikwijls wanneer we zien in welke triestige omstandigheden in bepaalde landen geesteszieken en mensen met een handicap opgevangen worden. Daarnaast treft het mij hoe broeders uit eigen congregatie zo dikwijls in de weer zijn om de accommodatie te verbeteren, up-to-date te brengen, meer aangepast aan de behoeften van de zieken en de mensen met een handicap. Ooit maakte ik mee dat er commentaar klonk toen we voor onze opvang van de sociaal armen een nieuwe vleugel hadden ingericht. Men vond dit veel te mooi voor deze mensen. Het is tegen deze mentaliteit dat Triest steeds opnieuw reageerde, en in zijn vele tussenkomsten in de Commissies waarvan hij lid was, klinkt steeds die bekommernis door om ook voor de armsten, juist omdat ze al zoveel moeten ontberen, toch een goede opvang te verzorgen.

Als derde element van zijn professionaliteit is zijn zorg voor een goede structuur en organisatie. Wanneer hij start met de zorg voor de geesteszieken in de stad Gent maakt hij een reglement op waar alle taken grondig zijn beschreven en waar hij probeert echt structuur te brengen in de tot dan toe volledig chaotische instelling waarin de zieken waren ondergebracht. Het creëren van een goede organisatie was bij Triest nooit het doel op zich, maar de weg om aan de zorg meer kwaliteit te kunnen geven en ook meer duurzaamheid. En de leiderschapstijl die hij ontwikkelde was nooit gericht op macht, maar altijd op dienstbaarheid. Vandaag zouden we dit dienstbaar leiderschap kunnen noemen. Het blijven voor vandaag vrij fundamentele vragen: staan de structuren die we uitwerken echt ten dienste van de doelstellingen en de missie van de organisatie; is de leiderschapstijl die ontwikkeld wordt gericht op dienstbaarheid. Vandaag zal het ook moeten gaan over rechtvaardigheid in een omgeving waarin corruptie hoogtij viert, over de eenvoud in leidinggeven en de bereikbaarheid van de leiders in een tijd dat bureaucratie eveneens hoogtij viert. De iconen van het herderschap en van Jezus die de voeten wast van zijn leerlingen kunnen ons helpen om onze structuren en ons leidinggeven te toetsen en te evalueren en eventueel bij te sturen.

3.4. Met de verrijzenisvreugde als perspectief

Een sterk punt in het zorgschema dat Vader Triest ontwikkelde is zijn visie op de verrijzenis. Wanneer we mensen helpen via heel concrete werken van barmhartigheid brengen we in hun leven het perspectief van de verrijzenis. Voor Triest is de verrijzenis onze uiteindelijke bestemming, maar nu reeds mogen we leven in het perspectief van deze verrijzenis, van het eeuwig leven. Eenmaal dat dit perspectief aanwezig is in het leven van een mens, wordt het leven als dusdanig anders, krijgt het meer waarde en diepgang, en zullen tegenslagen, lijden en dood anders gepercipieerd worden. Ze verliezen het fatalisme en de hopeloosheid waarmee vandaag vele mensen naar tegenslagen en lijden kijken. In het perspectief van de verrijzenis is er altijd hoop, blijft de hoop overeind, ook in situaties die pijnlijk en ogenschijnlijk uitzichtloos lijken. Triest stelt dat we juist door onze goede zorg, door onze nabijheid, kortom door onze liefde, dat perspectief op de verrijzenis kunnen aanwakkeren, aanwezig brengen. Het is deze visie die hij verdedigt in zijn reeds aangehaalde nieuwjaarsbrief van 1828: "Aan zulke mensen kleren bezorgen, medicijnen bereiden, hun vuile wonden verzorgen: is dat hen niet doen verrijzen, hen uit de dood trekken, voor hen de zon laten schijnen, een nieuwe aarde scheppen?" Hij gebruikt de woorden van Johannes die ook in zijn Openbaring spreekt over een "Nieuwe aarde en een nieuwe hemel" (Ap. 21, 1). Onze concrete werken van barmhartigheid, noem het dienstbaarheid, is de weg om de verrijzenis als perspectief te doen verschijnen. Zo was ik onlangs getroffen door een jongen in Congo die verlamd was aan de onderste ledematen en gedoemd was om de rest van zijn leven rond te kruipen en te bedelen. Dank zij een heelkundige ingreep en prothesen kon hij rechtop lopen. "Voordien was ik als een dier in de wildernis, nu ben ik een mens geworden". Voordien ervaarde hij zelfs zichzelf niet meer als een mens, nu had hij zijn menselijke waardigheid teruggekregen. Hetzelfde geldt voor geesteszieken die totaal verwaarloosd in de straten van de steden rondlopen, door iedereen nagejaagd. Ze worden niet meer beschouwd als menselijke wezens. Dank zij de zorg die zij ontvangen in onze voorzieningen komt hun mens-zijn opnieuw naar boven en worden de omstaanders uitgenodigd om hen opnieuw als mens te respecteren.

In navolging van Vader Triest worden wij vandaag opgeroepen om alles te doen om deze menselijke waardigheid te verdedigen, vooral van die mensen die deze waardigheid verloren hebben of door anderen niet meer worden gerespecteerd. Het komt erop aan om de menselijke waardigheid te respecteren, te herstellen en te verbeteren via onze menselijke zorg en professionele ondersteuning. Wanneer de menswaardigheid wordt hersteld, dan gaat het over die verrijzenisvreugde die opnieuw als perspectief in de mens kan treden.

Is dat niet waartoe de sociale leer van de Kerk ons oproept: steeds gaat het over het respecteren, herstellen en optimaliseren van de menselijke waardigheid. Het is deze sociale leer die Vader Triest avant la lettre heeft uitgewerkt en toegepast en die ons vandaag mede op weg zet om onze zorg voor medemensen nooit op te geven. Neen, in onze zorg voor medemensen in nood zijn er geen hopeloze gevallen en hopeloze situaties meer, want het licht van de verrijzenisvreugde die we in ons dragen delen we met hen voor wie wij zorgen.

